Vantaan käräjäoikeus **19.4.2018**

Lakivaliokunnalle

Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2019 – 2022

Valtiontalouden parantuneista näkymistä huolimatta tuomioistuinten toiminta on edelleen tuntuvien säästöjen kohteena. Yleisten tuomioistuinten toimintaa on nimenomaan säästösyistä tehostettu jo pitkään niin toimintatapojen kuin organisaatiorakenteen osalta.

On kuitenkin huomattava, että näiden säästötoimien vaikutukset eivät juurikaan ehdi toteutua käsiteltävällä aikavälillä 2019 – 2022. Esimerkiksi käräjäoikeuksien rakenneuudistuksella saavutettavat säästöt voivat toteutua vasta kun käräjäoikeuksille on rakennettu rakenneuudistuksen mukaiset toimitilat, jolloin vasta ne voivat toteuttaa uudistuksen tavoitellulla tavalla. Esimerkiksi Vantaan käräjäoikeus, Tuusulan käräjäoikeus, Hyvinkään käräjäoikeus ja Porvoossa sijaitseva Itä-Uudenmaan käräjäoikeus voivat yhdistyä toimivaksi vain kahdessa toimitilassa (eli Vantaalla ja Hyvinkäällä) vasta kun Vantaalle rakennetaan riittävästi lisätilaa. Tämä toteutuu aikaisintaan loppuvuodesta 2021. Siihen asti uusi 1.1.2019 perustettava Itä-Uudenmaan käräjäoikeus joutuu toimimaan neljässä toimitilassa eikä tilasäästöjä tule. Neljässä toimitilassa toimittaessa toiminnan tehostamistakaan ei voida toteuttaa täysimääräisesti. Samoin on Aipa-tietojärjestelmän mukanaan tuoman tehostamisen. Sen tehostamisvaikutukset toteutuvat vasta kun se on kokonaisuudessaan käytössä. Nyt meneillään olevat mittavat uudistukset päinvastoin vievät tällä hetkellä voimavaroja ja vaikuttavat negatiivisesti tuomioistuinten perustoimintaan. Tämä tulisikin huomioida uudistusten voimaan saattamisen aikaisina lisäresursseina eikä leikkauksina.

Käräjäoikeuksien toimitilaverkoston harventuessa jäljelle jääneiden kanslioiden kohdalla tulisi panostaa sijoituspaikkaan. Kanslioiden tulisi sijaita paikkakunnallaan keskeisellä paikalla hyvien liikenneyhteyksien päässä. Tällainen sijainti tietysti maksaa enemmän kuin huono sijainti jossain epämääräisessä paikassa. Esimerkiksi tulevaan Länsi-Uudenmaan käräjäoikeuteen Espooseen rakennettavan kanslian kohdalla sijaintipaikan päättäminen on nyt ajankohtaista. Myös turvallisuustekijät on otettava huomioon ja nekin maksavat. Näistä asioista ei voida säästää osoittamalla säästö henkilökuntavähennyksiin.

Rikosasioiden kohdalla on huomattava, että on kyse yhdestä ketjusta (poliisi – syyttäjä – tuomioistuin). Mikäli poliiseille ja syyttäjille jaetaan lisäresursseja esimerkiksi talousrikosten selvittämistä varten, on tämä sama resurssi osoitettava myös tuomioistuimille, joissa talousrikosasiat käsitellään. Tämä koskee myös muita asioita. Esimerkiksi Vantaalla on tällä hetkellä perusrikoksissa havaittavissa epäkohta, että syyttäjäresursseja on lisätty mutta ei käräjäoikeuden resursseja, jolloin syyttäjät tuottavat satoja rikosjuttuja vuodessa aikaisempaa enemmän ja vaikka käräjäoikeus kuinka tehostaa toimintojaan, käräjäoikeus ruuhkautuu.

Henkilökunnalta vaaditaan jatkuvasti enemmän osaamista ja tehokkuutta. Tähänkin nähden henkilökunnan tulisi koostua pääosin vakinaisesta henkilökunnasta. Tällä hetkellä tuomioistuimissa on aivan liian paljon määräaikaista henkilökuntaa, joka tulisi siis vakinaistaa.

Tuomioistuinten toiminta on järjestettävä riittävällä ja vakaalla perusrahoituksella ja kaikenlaiset investoinnit tulisi toteuttaa lisärahoituksella. Tuomioistuinten rahoitusta ei tulisi siis leikata käsiteltävällä aikavälillä.

Tuomioistuinviraston saaminen on erittäin tervetullut uudistus, mutta sitäkään ei saada toteuttaa leikkaamalla tuomioistuinten toiminnasta rahoitusta. Eri asia on, että sen jälkeen kun tuomioistuinvirasto on saanut toimintansa käyntiin ja kenties ottanut tuomioistuimilta jotain tehtäviä, niin näitä tehtäviä vastaava rahoitus voidaan siirtää tuomioistuimilta tuomioistuinvirastolle. Tuomioistuinviraston kohdalla tärkeää olisi, ettei sitä perusteta liian riisuttuna mallina.

Tuomioistuinten rahoitusta tulisi parantaa suuntaamalla tuomioistuinmaksut tuomioistuinten toiminnan rahoitukseen, mihin ne on tarkoitettukin.

On huomattava, että oikeusturva ja laatu on kilpailutekijä ja siis sijoitus, ei kustannus!

Laamanni Timo Heikkinen